

Інвестиційного бізнесу відзначають, що, наразі, складно дотримуватись встановлених законодавством нормативів та вимог щодо складу і структури активів.

Також у зв'язку з великою кількістю неплатоспроможних банків інституційні інвестори несуть збитки, оскільки черговість задоволення вимог кредиторів не дозволяє їм отримати відшкодування від Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Взагалі нормативно-правова база регулювання ІСІ має бути спрямована на забезпечення прозорості даного сегменту ринку та уніфікованих вимог, які дозволятимуть інвесторам та, за необхідності, іншим учасникам ринку отримувати потрібну об'єктивну інформацію про переваги того чи іншого інвестиційного фонду або продукту.

Тільки після впровадження наведених заходів доцільно підвищувати фінансову грамотність населення. Це потребує спільних зусиль держави та учасників фінансового ринку. Для досягнення даної цілі варто використовувати всі доступні канали комунікації, а саме: офіційний сайт НБУ, засоби масової інформації, друковані видання, навчання у вигляді тренінгів, семінарів, конкурсів, презентацій і т. д. Важливо також сформулювати в суспільстві модель поведінки, спрямовану на заощадження та інвестування вільних коштів.

На цьому етапі залишилось не зрозумілим, яким чином нейтралізувати негативні причини Зони В.

Наші міркування в цьому випадку спирались на закономірності теорії систем, які чітко визначають, що зміни зовнішнього середовища провокують процеси змін у внутрішньому. Вважаємо, що такий вплив можливий тільки за свідомою участю та мотивацією самих членів ІСІ, що і стало проміжною ланкою, яка забезпечуватиме успішну нейтралізацію негативних причин Зони В матриці.

Як бачимо, суттєве покращення ситуації залежить від двох сторін: спочатку на рівні держави, а потім на рівні членів ІСІ – і не навпаки.

Отже, запропонований матричний принцип впорядкування негативних причин та механізм покращення ринкового стану ІСІ в Україні, на наш погляд, при застосуванні надасть змогу розробити дієві програми подолання цих негативних явищ на інвестиційному ринку, поживати його функціонування, і, як наслідок, зміцнити економічний стан країни у майбутньому. Крім того, такий підхід буде корисним при проведенні аналогічних досліджень у майбутні періоди.

Література

1. Мазуренко, О. Стан та тенденції розвитку інститутів спільного інвестування в Україні [Текст] / О. Мазуренко // Економічний аналіз. – 2012. – № 10. – С. 240–243.
2. Сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.bank.gov.ua>
3. Сайт Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>
4. Письменна, І. Взаємодія інститутів спільного інвестування з банківськими установами на фінансовому ринку [Текст] / І. Письменна // Світ фінансів. – 2006. – № 4 (9). – С. 178–182.

УДК 336.7

ЄДНІСТЬ ТА РОЗБІЖНОСТІ У ТРАКТУВАННІ СУТНОСТІ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ КРЕДИТОРОМ ТА ПОЗИЧАЛЬНИКОМ

Г. М. Сидоренко-Мельник, к.е.н., доц., доцент кафедри фінансів та банківської справи

Т. М. Ничипорук

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Повна, об'єктивна та достовірна оцінка фінансового стану підприємства та врахування потенційних наслідків ризиків виступають сьогодні ключовими чинниками ефективного фінансового менеджменту підприємства, в якому чільне місце належить управлінню формуванням та використанням кредитних ресурсів. Це дозволяє банкам знизити кредитні ризики, забезпечити своєчасне і повне погашення кредитів, отримати очікувану комерційну винагороду, тим самим, підвищити ефективність здійснення банками кредитних операцій.

Ефективність діяльності підприємств, в свою чергу, залежить від багатьох факторів, і насамперед — від результативного використання фінансових ресурсів, у тому числі кредитів для здійснення фінансово-господарської діяльності.

Будь-яка кредитна операція повинна враховувати збалансованість інтересів банку та позичальника. Так, банку необхідно максимально точно оцінити кредитоспроможність контрагента, а останньому – чітко уявити вимоги, що ставляться кредитором. Але слід зважувати на те, що основний зміст кредитоспроможності визначається не тільки своєчасністю повернення кредиту і його матеріальним забезпеченням, але і здатністю такого його використання, результатом якого є збільшення первинної вартості. Тобто, активне використання кредитних ресурсів повинно привести до отримання прибутку. Таким чином, виникає необхідність визначити суть поняття «кредитоспроможність», з'ясувати ті критерії, які забезпечують кредитоспроможність, адже від правильного визначення останньої залежить як ефективність діяльності комерційного банку так і сучасного підприємства.

Проблемам оцінки кредитоспроможності підприємства присвячено ряд робіт закордонних вчених, серед яких треба виділити праці І. О. Бланка, В. В. Ковальова, Є. С. Стоянової, А. Д. Шеремета, М. М. Крейніної, Е. Альтмана, Е. Хелферта, Ж. Рішара, Р. Чессера та ін. В Україні дослідженню проблем оцінки та прогнозування кредитоспроможності позичальників присвячені праці А. М. Герасимовича, С. К. Реверчука, М. І. Мішенка, Н. Г. Слов'янської, А. М. Мороза, М. І. Савлука, В. Бондаренко, В. Вітлінського, А. Б. Камінського, В. М. Кочеткова, О. А. Кириченко, Я. Чайковського та ін. Безперечно, внесок згаданих науковців в обґрунтування теоретичних і практичних аспектів оцінювання ретроспективної та прогнозованої кредитоспроможності позичальників дуже великий. Однак зміни у роботі банківської системи країни, пристосування її до нових макроекономічних умов господарювання, особливості функціонування підприємств в умовах ризику та високого рівня турбулентності потребують подальших досліджень.

Ретроспективний аналіз терміну «кредитоспроможність» показав, що дане поняття тісно пов'язане, насамперед, з культурою кредитування, яка є відображенням розвиненості кредитних відносин у країні. Еволюція поняття «кредитоспроможність» відбувається під впливом економічного середовища, у якому працюють кредитні установи, тобто залежить від ступеня розвиненості ринкової економіки країни, її інтеграції у світовий ринок. Таким чином, стає зрозумілим, чому визначення різних економістів принципово відрізняються між собою, адже вони фактично відображають різні етапи функціонування фінансового ринку з моменту його зародження до поступового становлення.

У нормативно-правових актах України зустрічається різна інтерпретація цього поняття, що переважно зводиться до наявності передумов для одержання і погашення кредиту, здатності позичальника своєчасно й повною мірою погасити кредит, ймовірності його повернення. Згідно Положення Національного банку України «Про кредитування», яке на сьогодні втратило свою чинність, кредитоспроможність трактується як здатність позичальника в повному обсязі і у визначений кредитною угодою термін розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями, а згідно Постанови Правління НБУ «Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків» – як наявність у позичальника (контрагента банку) передумов для отримання кредиту та його здатність повернути кредит і відсотки за ним у повному обсязі та в обумовлені договором строки [1]. В Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні, затвердженією Постановою Правління НБУ № 368 від 28.08. 2001 р. (розд. 6, п. 1.1) зазначається, що кредитоспроможність – наявність передумов для одержання кредиту і здатність повернути його. Найбільш повно характеризує кредитоспроможність визначення Я. Чайковського, який уточнює, що кредитоспроможність – це оцінка наявності не тільки економічних, а й юридичних передумов отримання кредиту та спроможності підприємства у повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін повернути його. Такий зміст цієї категорії включає наявність передумов для одержання кредитів позичальником і можливість погасити їх у встановлені кредитним договором терміни [2].

Характер розбіжностей щодо вимог комерційних банків і позичальників до кредитоспроможності останніх обумовлюється специфічними функціями кожного суб'єкта у використанні кредитних ресурсів, а можливість укладання різних форм кредитування зумовлює вибір найдоцільніших. При цьому оцінювання кредитоспроможності має займати ключову позицію не тільки у виборі раціональних форм і методів кредитування, а й при розробленні кредитної політики як кредиторів, так і позичальників та механізмів їх реалізації.

Визначення кредитоспроможності як основного критерію в побудові ефективних кредитних відносин між кредиторами і позичальниками полягає в такому: оцінка рівня кредитоспроможності позичальника повинна здійснюватися, виходячи зі спільних інтересів суб'єктів кредитних відносин; спільність мети кредитора і позичальника при формуванні кредитних відносин виявляється в намаганні досягнення ними максимальної прибутковості; кредитоспроможність позичальників тісно пов'язується з вартістю кредитних послуг, видами кредитів, формами кредитування, залежить від розвитку інфраструктури кредитних ринків, попиту і пропозиції кредитних ресурсів на кредитних ринках. Саме кредитні партнерські відносини є такими умовами господарювання, які зацікавлюють підприємство і банк в досягненні поставлених цілей при кредитуванні господарської акції. Враховуючи спільність інтересів кредитора і позичальника, можемо зазначити, що кредитоспроможність – це система партнерських відносин підприємства з банком, яка забезпечує наявність передумов для отримання ним кредиту, спроможність повернути його в повному обсязі й у певний термін та сплатити відсотки, а банку уникнути кредитних ризиків від неповернення кредитів [3]. Таким чином, визначення кредитоспроможності являє собою комплексну якісну оцінку позичальника, мета якої – створення інформації для прийняття рішення щодо можливості й умови надання кредиту (доцільності впровадження або припинення кредитних відносин).

Література

1. Про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями [Електронний ресурс] : Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 р. № 23 – Текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>. – Назва з екрана.

2. Чайковський Я. Напрямки вдосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи / Я. Чайковський // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. – 2014. – Вип. 19, ч. 1. – С. 176-188.

3. Сидоренко-Мельник Г. М. Методичне забезпечення оцінки кредитоспроможності позичальника-юридичної особи: стан та перспективи вдосконалення / Г. М. Сидоренко-Мельник, Я. І. Коваленко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. – Серія : Економічні науки. – 2009. – № 3 (34). – С. 141-144.

УДК 334.7(476)

ПРОБЛЕМЫ ЭФФЕКТИВНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И КРУПНЫХ КОРПОРАЦИЙ В СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ

О.П. Советникова, старший преподаватель

А.Р. Федорович

Витебский государственный технологический университет

Препятствия к развитию взаимодействия субъектов хозяйствования в нашей стране отличны от тех, которые отмечают зарубежными компаниями в практике межфирменного сотрудничества. В Европе основными барьерами являются стремление субъектов хозяйствования к независимости, опасность принять неверное инвестиционное решение, отсутствие подходящих партнеров и причины административного характера.

В Республике Беларусь основной причиной недостаточно интенсивного развития взаимодействия крупных промышленных предприятий с другими субъектами хозяйствования является традиционно сложившаяся практика выполнения отдельных